

Николай Петков

**МАЛКА КНИГА ЗА
МАЛКИТЕ ПРОРОЦИ**

Николай Петков

**МАЛКА КНИГА ЗА
МАЛКИТЕ ПРОРОЦИ**

ΦΑΜΑ'

Николай Петков
МАЛКА КНИГА ЗА МАЛКИТЕ ПРОРОЦИ

Автор © Николай Петков
Библиотечно оформление © Игор Шемтов
© ФАМА¹ 2024

ISBN 978-619-218-104-8

КОЛКО ДА СА МАЛКИ МАЛКИТЕ ПРОРОЦИ?

Георги Каприв

За книгите на дванадесетте „малки“ пророци, органична част от Светото Писание, е трудно да се твърди, че са постоянно или поне често пред читателския поглед и на най-ревностните вярващи. Те са и по-неинтензивно коментирани. Иначе са споменати като самостоятелен корпус още в *Книга на Иисуса, син Сирахов* (49:12), техни християнски тълкувания се срещат от времената на Мелитон Сардийски († 195 г.) и Ориген († 254 г.). Най-цитираните им цялостни коментари започват с тези на Йероним Стридонски, Кирил Александрийски, Теодорет Кирски. Такива се пишат и през следните векове. В предходната българска богословска книжнина също има такова изследване – качествено и достойно.

През 1977 г. излиза *Тълкуване на дванадесетте пророци (пособие за изпитните събеседвания на свещениците)* на Славчо Вълчанов. В предговора авторът подчертава, че то е замислено именно за енорийските свещеници и разглеждането на всеки пророк протича по постоянна схема: исагогически сведения,

тоест въведителни бележки и разяснения, и „тълкуване в смисъл на стегнат, изяснителен преглед на съответната пророческа материя“, при което съвсем естествено се слага акцент върху наличните месиански предсказания. Книгата на Славчо Вълчанов съхранява високата си стойност и до днес.

Отец Николай Петков се позовава на нея с почит. Заедно с това той ненатрапчиво подсказва познаване и на голяма част от плодовете на позасиления от средата на XX век „интерес към съдържанието и тълкуването на книгите на дванадесетте пророци“, както отбелязва Вълчанов. Петков при това не пренебрегва и българските изследователи. Неговият подход се различава обаче от тълкувателните методи на предшествениците му. Той тръгва от факта, че днес не можем да си представим корпуса на „малките“ пророци като единен и цялостен текст, какъвто той и не е в нашата Библия. Заедно с това за него е съществено, че неговите „части си говорят“, и то „по начина, по който членовете в едно семейство си говорят“. Решаваща за отец Николай е ярката „експресивна многозначност“, която „се усеща във всяка повествователна струя“.

Определящо за неговия поглед е, че книгите на тези пророци са написани в стихове. Програмно е заявено: „Както е добре известно: истината, любовта и поезията не се стремят да намерят най-точните думи. Защото добре знаят, че (почти винаги) думите нямат никакво значение. Важно е онова, което стои зад тях“. Затова той със страхопочитание скача във вълните на „стряскащия и объркващ стих“, съхранил правото на поезията да говори с оксиморони, хиперболи, метафори, алегории, алюзии, а и с ирония.

През и чрез всичко това неговият основен „предмет“ е „другият мисловен порядък“, задаван и утвърждаван в тълкуваните текстове. Той именно го движи в продължаващия му опит да прониква „в тайните значения на думите“.

Отец Николай Петков неуморно повтаря, че теологията, философията, историята и филологията са четирите колела на каруцата, която следва да ни носи по тълкувателния път, искаме ли да стигнем до нещо истинно. Питам се само дали поезията влиза според него в корпуса на филологията или е петото „колело“ на тази каруца, задаващо посоката? Хванал юздите, нашият автор нахлува в мрежа от огромно множество детайли: исторически, археологически, географски, езикови и какви ли не, включително историко-икономически, давайки си при това сметка, че някои от тях може да се окажат скучни за съвременния читател. Но без тях не може да се проумеят тези (и не само тези) книги. За да се вникне в логиката им „са необходимите знания за много, привидно незначителни детайли, без които не може да има истинско разбиране“.

Тези книги обаче не са като всеки друг текст. В тях говори Бог или – по-точно – постоянна е неяснотата дали пророкът говори на Бога или Бог говори на пророка. В този „нееднозначен стих“ се очертава образът на Порядъка, който е свръх всеки ред и задава смисъл на всички редове, и който отец Николай Петков внимателно разкрива и поставя пред очите ни. Разстила „тънката червена нишка, която ще ни изведе отвъд лабиринта на историята“. Вмества ни в онова „сега“ от пророческото време, разказът за което повествува и за нашето съвремие.

Сърцевината на тълковния процес, проведен от отец Николай Петков, е извеждането на „онази тайнствена поредица от мигове, в която Бог явява себе си по най-невъзможния начин“, за да „прояде величавата ни дреха... или греховете ни“. Да, светът е така устроен, че където и да се намира, човек е винаги в утробата на кита. Светът ни отваря простор за отстъпление от вярата и за идолопоклонство. Но и за прииждането на словото Господне към нас. Прокуденият зад пределите на този свят в един Божий ден ще поеме по пътя, за да се върне вкъщи, там където от векове го чака неговият небесен Отец. Любовта ще започне отначало. Ще тръгне да се осъществява „най-парадоксалната есхатологическа визия“: „Всеки стои под своята лоза или под своята смоковница. И никой никого не плаши“. Тогава ще се открием и ще открием Господните думи: „Аз съм с вас“. И тихият, почти неосезаем шепот: „Не бойте се“. В тази си дързост „дори да не цъфти смоковницата и да няма плод от лозите, пак ще се веселим в Господа“. И ще бъдем в любовта, по-силна от смърт.

Пророците не са разказвачи на захаросани истории, те са призвани от самия Бог да са свидетели и свидетелстват най-първо за Божия гняв. А Бог се гневи най-вече на „невежите люде с бавни умове“ и ни наставлява да не бъдем като тях. Той ни въвежда в смисъла, без който няма никакви значения и без който нищо няма значение. Тъкмо в този хоризонт отец Николай ще вкара „малките“ пророци в диалог с Омир и големите елински философи, но и с Брюсов, Борхес, Кафка, Яворов, Вапцаров, Пабло Неруда, Айзък Айзимов, Константин Павлов, даже с музиката на Пинк Флойд – в хоризонта на смислообразу-

МАЛКА КНИГА ЗА МАЛКИТЕ ПРОРОЦИ

ването. Ще ги впише в общочовешката библиотека на библиотеките. В нея обаче те, пророците, не са редови производители на думи, а са ред в свръх-реда на първомайсторите, завръщащи думите към смисъла. Защото „за да се върнат думите към смисъла си, трябва да са казани от пророк“.

*„И дванайсетте пророци – да процъфтят
костите им от своето място – утешаваха
Якова и спасяваха неговата вярна
надежда“.*

Книга на Исуса, син Сирахов 49:12

СЪДЪРЖАНИЕ:

Колко да са малки малките пророци?	5
<i>Георги Каприв</i>	
Предговор	15
Иоил	19
Амос	32
Осия	39
Авдий	49
Йона	59
Михей	65
Наум	71
Авакум	79
Софония	85
Агей	93
Захария	99
Малахия	107
Краят на пророчеството	115
<i>Доц. д-р протойерей Павел Събев</i>	